

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

DOBROSZYCE

1. Nazwa

Historyczny układ urbanistyczny miasta wraz z terenem, na którym jest znaczna ilość zabytków archeologicznych

2. Czas powstania

**pradzieje, 1405, 1589, 1663, ok.
1930, 1945**

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **OLEŚNICKI**

Gmina **DOBROSZYCE**

6. Współrzędne geograficzne

51°15'53"N 17°20'21"E

7. Użytkowanie obecne
**mieszkalne
rolnicze**

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Poprzednie nazwy miejscowości : 1405 r. - Treszkin, Tresskin; 1472 r. - Traszke; 1489 r. - Dresky, Dreski; do 10.VII 1663 r. - Dresky; od 10.VII 1663 r., 1937 r. - Juliusburg. **Historia wsi i dóbr :** Najstarsze wzmianki o miejscowości pochodzą z XV w. Wówczas i w XVI w. Dobroszyce były własnością rodu von Heugel z nadania książąt oleśnickich. W 1655 r. od Konrada von Heugel kupuje je książę Sylwiusz (*Sylvius*) Nimrod, który w 1663 r. ustanawia tu targ i zakłada obok dawnej wsi miasto. W 1663 r. książę Juliusz Zygmunt (*Julius Siegmund*) łączy obie miejscowości (starą wieś i nowe miasto), przenosi tu swoją siedzibę i 10. lipca 1663 r. zmienia dotychczasową nazwę na Juliusburg. Jeszcze w czasach, gdy Dobroszyce były wsią, w latach 1589-1601 wzniesiono tu dla Andrzeja von Heugel dwór otoczony fosą. Rozbudowywany na pocz. XVII w. oraz w latach 1675-1676 i w 1853 r. jest obecnie budowlą pałacową. W 1691 r. wybudowano nowy kościół, w 1693 r. - ratusz. W 1697 r. miasto otrzymało strzelnicę. W 1785 r. Dobroszyce należą do księcia oleśnickiego i nadal wyróżnia się w nich część wiejską i miejską. W części wiejskiej znajduje się folwark i młyn wodny. Mieszka tu 350 osób, w tym 4 rolników, 42 ogrodników, 3 chałupników. W części miejskiej znajdował się ratusz, szpital, rezydencja właściciela oraz ok. 90 drewnianych budynków mieszkalnych 76 z nich posiadało prawo warzenia piwa. Wśród 450 mieszkańców części miejskiej było 87 rzemieślników. Poza tym w miejscowości istniały 2 kościoły i szkoła, odbywały się 4 jarmarki rocznie i stacjonował szwadron regimentu huzarów księcia wirtemburskiego. W 1845 r. w Dobroszycach znajduje się ewangelicki kościół i szkoła, pałac książęcy, 2 folwarki, 1 sołectwo, browar, gorzelnia parowa, młyn wodny, młyn napędzany siłą konskich mięśni, wiatrak, 89 budynków mieszkalnych. Wśród 699 mieszkańców jest 40 katolików, 2 szynkarzy, 12 rzemieślników. W 1891 r. i w 1912 r. Dobroszyce wraz z folwarkiem Rakowice (*Rackwitz*) stanowią majątek rycerski, dziedziczną dzierżawę urzędnika (*Ober-Amtmann*) Alberta Rettera. W 1937 r. prowadzona jest hodowla bydła i uprawa lnu. Pracuje tkalnia lnu i gorzelnia. W latach 30-tych XX w. Dobroszyce tracą prawa miejskie. Obecny układ przestrzenny powstał w wyniku połączenia w jedną całość kilku następujących po sobie etapów rozwoju. Pierwotnie miejscowość była wsią, prawdopodobnie wielodrożną z luźną zabudową po obu stronach dróg, z rozległym założeniem pałacowo-folwarcznym wraz z parkiem w południowo-zachodniej części wsi. Południowa część miejscowości została rozplanowana w formie zabudowy miejskiej składającej się z prostokątnego rynku i odchodzących od niego ulic, z których jedna, biegnąca na linii północny-wschód i południowy-zachód, jest przelotowa i wyznacza oś kompozycyjną całego założenia. Zabudowa w tej części jest w przewadze kamieniczna, zwarta, pierzejowa, związana ściśle z historycznym podziałem na działki siedliskowe. Na zachód od obszaru miasteczka znajduje się rozległy kompleks zabudowań d. klasztoru, ob. sierocińca wraz z kaplicą i budynkami folwarcznymi. Na północny-wschód od miejscowości, przy linii kolejowej, zabudowania fabryki i dworca kolejowego a także, po drugiej stronie torów, kolonia Rakowice, od potowy XIX w. należąca do Dobroszyc. Na północ od zabudowań fabryki, na skraju kompleksu leśnego, zabudowania leśniczówki.

Wykaz stanowisk archeologicznych: 12/1/77-31 znalezisko luźne- epoka brązu.

86/?/77-31 brak karty.

Bibliografia: •Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, woj. wrocławskie, red. J. Pokora, M. Zlat, t. IV, Oleśnica, Bierutów i okolice, Warszawa 1983 • Johann Georg Knie, Alphabetisch-statistisch- topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien : nebst beigefügter Nachweisung von der Eintheilung des Landes nach den Bezirken der drei königlichen Regierungen, den darin enthaltenen Fürstenthümern und Kreisen, mit Angabe des Flächeninhaltes, der mittlern Erhebung über die Meeresfläche, der Bewohner, Gebäude, des Viehstandes usw. - 2. verm. u. verb. Aufl., Breslau 1845 • Hans Lutsch, Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien , Bd. 2., Die Kunstdenkmäler der Landkreise des Reg.-Bezirks Breslau, Breslau 1889

• Romuald M. Łuczyński, Losy rezydencji dolnośląskich w latach 1945-1991, Wrocław 2010 • Rospond S., Bork H., Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska, Warszawa-Wrocław 1970, t.1, t.2, Warszawa-Wrocław 1985, • Die Rittergüter und selbständigen Gutsbezirke in der Provinz Schlesien, Breslau 1870. • Schlesisches Güter-Adressbuch, Breslau 1886, 1891, 1894, 1902, 1905, 1909, 1912, 1917, 1921, 1926, 1930. **Materiały kartograficzne:** • Messtischblatt, pomiar 1887 r., nowelizacja 1929 r., wydanie 1937-1940 r.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu urbanistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych. Inwestycje wymagające prac ziemnych. **Postulaty konserwatorskie:** Utrzymanie układu miasta, zachowanie dominant, skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji ochrona zabudowy zespołu kościelnego, dworu i terenu parku, ochrona terenu po dawnym cmentarzu ewangelickim.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

czerwiec 2023
Justyna Kość

